

DANICA.

CERKVEN ČASOPIS ZA SLOVENSKE POKRAJINE.

Marijina velikonočnica v staroslovenskem jeziku.

Nadejamo se, da vstrežemo „Danicinim“ bralcem, ako jim podamo eno najkrasnejših Marijinih molitev: „Regina coeli laetare“. (Veseli se, kraljica nebeška) v staroslovenskem prevodu, povzetem iz glagolskega Časoslova, natisnjena v Rimu leta 1791. Glasi se:

Carice nebesnaja radujsě, alleluja,
Jako egože spodobilasě esi nositi, all.
Voskrese, jakože reče, alleluja,
Moli za nas Boga, alleluja.

V. Radujsě, i veselisě Děvo Marie, all.
O. Jako voskrese Gospod voistinnu, all.

Molitva.

Bože, iže voskreseniem Sina tvoego Gospoda našego Jisusa Hrista mir razveseliti izvolil esi: podažd molim tě; da roditelniceju ego dēvoju Marieju, včnago života radosti priimem. Těmžde Hristom Gospodem našim. O. Amen.

Prevod je zelo točen. Vsaka beseda lepo pokriva pojem izvornikov in je celo tamkaj nameščena, kjer stoji latinska. Kdor je tako prevajal obredne molitve, ta ni težil proč od Rima, nego težil je do Rima. Ta je deloval za pravo cerkveno edinstvo. X.

II. povelikonočna nedelja.

Jaz sem dobri pastir.
(Ivan 10.)

Revež sem na svetu. Nimam domačega ognjišča, ne očeta ne matere, ne žene

ne otroka, niti pripravnega ležišča, kamor bi položil trudno glavo. Milo mi je bilo, ko so ljudje hrano polagali na okna drobnim tičicam, da jih umoriti ni mogel glad v mrzli zimi in privoščil sem jim te hrane. Privoščil sem to ljubav milim hčerkam narave; a tajiti ne morem, da so mi gorke solze pritekale iz očes ter ostudenele po nagubančenem obrazu, ko sem se zvečer hrane potreben podajal do svojega nočnega bivališča ne vedoč: ali mi bo jutri sploh kje pogrnjena miza. — „Jaz sem dobri pastir,“ — torej tudi drugim čuvaj — taka beseda današnjega sv. evangelija me bodri. A kako hočem biti čuvaj drugim, če sem pa do njih brez vpliva; kako celo drugim, če pomoči ne morem niti samemu sebi.

To ubožčekova tožba.

Brezdvombeno je revež kedo tudi v današnjem mojem poslušalstvu. — Zato premislimo to uro, kako je vsakedo — bogatin ali revež — vender le prav lahkim načinom sam sebi čuvaj: sam svoj dobri pastir in sicer tako, da 1 vič prav spoznava samega sebe; 2 gič, da popolnoma obvladuje samemu sebi.

I. Spoznavaj samega sebe, kakor pozna ovce pastir.

Človek si. Ker si človek, nisi le iz telesa, si tudi iz duše. In akopram ti je telo na slabem, oskrbiš si morda dušo še celo bolje, nego si jo oskrbi bogatin. Morda so ti svete vse desetere božje zapovedi tako, da niti ene nisi prelomil tudi ne v malem. — Kedo vaju bi bil po tem takem srečnejši: ti ali bogatin?

Kristijan si še povrh. Kakor takemu ti je pa čuvati treba še posebno svoje duše. Če tudi reveža, vtegne se te polastiti vendarle kak napačen, n. pr. ošabnostni čut. A soditi vtegneš v svojem samoljubju, da je tvoja ošabnost le spoštovanje do samega sebe. Toda zatreti jo je treba z vso odločnostjo: ker samopovikševanje je zadnja stopinja pred padcem in „začetek slehrnega greha je napuh“. (Sir. 10, 15.) Pohotnost se te morda hoče polastiti in tolažiti si se namenjen z mislijo ob tem: to je le dovoljeno zveseljevanje; a „nikar se ne motiti — nečistniki . . . ne bodo posestvovali božjega kraljestva“. (I. Kor. 6, 9—10.)

Če se tako spoznaš, dragi, boš dober svoj pastir.

II. Obvladuj samega sebe, kakor vlada nad ovčami pastir.

Pamet ti je dana in pamet mora vladata nad vsim človeškim delovanjem. S pametjo spoznaš vse, kar je dobro in pravo.

Voljo imaš, da skleneš tudi storiti to dobro in pravo, kar si spoznal.

Zdrave počutke imaš: oči, ušesa, jezik, roke, noge in to zato, da vse izvršiš, kar si spoznal za dobro in kar si bil sklenil pravega storiti.

Ravnilo naj ti bo ob takem vladanju samemu sebi vekovečna beseda Pridigarja v sv. pismu, ki se glasi: „Vsaka stvar ima svoj čas in vse pod nebom pride v svojem času . . . saditi ima svoj čas in sajeno ruvati svoj čas . . . podirati svoj čas in zidati svoj čas. Jokati se ima svoj čas in smejati se svoj čas . . . Objemati svoj čas in objemanju se odtegniti svoj čas . . . Molčati ima svoj čas in govoriti svoj čas. Ljubezen ima svoj čas in sovraštvo svoj čas“. (3, 1—8.)

Tako torej bodeš, dragi, sebe obvladajoč sam svoj pastir.

*

Najemnikova lastnija je pa ta, da ni na ovcah, akopram se mu vse poizgube.

A tak zanikrni čuvar — najemnik ti samemu sebi biti ne smeš.

Naš Odrešenik je življenje dal za svoje ovce; tako moraš tudi ti biti dosti močan, da bi dal svoje telesno življenje za svoje

dušno, t. j. tega se moraš priučiti, da zatajuješ v vsem napačnem samega sebe — in ko bi ti šlo za smrt.

*

Dragi! Kolikrat vidiš, kako na ramo si naloženo ovčico skozi trnjevo pokrajino nese naš Gospod. Ljuba slika ti je ta in ginljiva, kažoča nam Odrešenikovo ljubezen do nas ljudi. Ni na tem, ali si česčen tu na svetu ali zaničevan: bistveno tudi ne na tem, ali si premožnjak ali prosjak; ni na tem, ali si tu visok ali mal — akopram te peči vtegne, da so pred-te postavljeni oni, ki se ti zde ne vrednejši od tebe in tudi gotovo so. — A zapomni si, da ni na tem; da sploh ni na tem, ali ti je blaža ali neblaža osoda tu na zemlji. Na tem pa je in za večnost važnostno ti mora biti, da si — če že družih nimaš v oskrb si izročeni — da si prav spoznal samega sebe in da si dobro obvladal nad samim seboj — t. j. da si bil samemu sebi dobri pastir. Amen.

Dostavek k življenjepisu:

Andrej Drobnič,

Prav v srce me je oveselilo, ko sem bral v I. listu „Danice“ t. I. začetek dekan Drobničevega životopisa. Naš pesnik in pripovedovalec Ivan Bilec si je namenil postaviti tu rajnemu dekanu Andreju Drobniču duševni spominek. Čast. pisatelj pravi med drugim: „O njegovem bivanju na Trati ni omenjati kaj posebnega“. Zato naj se mi dovoli, da smem pa jaz pristaviti par besedi. Najprej naj povem, da je bil Drobnič baje zadržano namenjen priti za kapelana ne na Trato, nego v Železnike. A to se je bilo vendar prav zadnje trenutke izpremenilo. Kedor je pokojnika poznal zlasti v njegovih mladih letih, vé, da je bil res jako simpatična, nenavadno ljubezniva oseba. Bil je prikupljivo prijazen in ponižen. Človek ga je nekako siloma moral imeti rad. O njegovem prihodu se ni bilo šole na Trati. Baje ljudje tudi niso nič kaj marali zanjo. Drugih misli pa je bil za vse dobro župljanov vneti Drobnič. Ko je videl tam toliko bistroumnih otrok, polotil se je poučevanja mladine prostovoljno koj sam. Vnel je otroke s svojim pristrčnim vedenjem za

šolo tako, da so kar trumoma vreli vanjo. Pripe-tilo se je celo včasih, da so stariši hoteli imeti otroke siloma doma; le-ti pa v jok! Dejal mi je pokojnik nekokrat: „Po otrocih pridobim stariše za napravo šole“. In res, tako je tudi bilo. Menim, da se ne motim, če trdim da se je uprav on največ trudil ob začetku in tudi vplival pri sestavi učiteljskih dohodkov na to, da se je učitelju zagotovila za tiste čase zelo dobra plača. Zato je bila pa dobila Trata tudi osebnost izmed najboljših učiteljev onega časa.

Z Drobničem sva si bila v II. latinski šoli součenca. Koj na to sva krenila vsak na svoj pot. V teku let je postal Drobnič kapelan, moja malenkost pa učitelj. Marsikateri izmed mojih bivših součencev, me nič ni kaj maral poznati, ko se je dvignil više gori; ves drugačen pa je bil Drobnič. Od mladinskih let sva si ostala ves čas srčno naklonjena pobratima. Obiskal sem ga pozneje mnogokrat kakor kapelana pri sv. Petru v Ljubljani; tudi pozneje nekatere krati kakor župnika v Knežaku, in kakor dekana v Šmariji. A vselej me je sprejel tako prijateljsko, da bi me tudi lastni brat ne bil mogel bolje. Za to pa tudi se sedaj komaj mine dan, da bi se ga ne spominjal ter mu od srca želel tega, kar brezdvombeno že vživa: večnega miru in gledanja božjega obličja v nebesih.

Nadičitelj Josip Levičnik.

Prvo in poslednje sv. obhajilo.

Bilo je leta 1793. V Parizu je gospodovala revolucijska vlada in zapirala vse, ki so bili količkaj na sumu, da niso somišljeniki vstašev. Tedaj je živela v Parizu baronovka z dvanajstletno hčerko. Baron, njen soprog, je pobegnil na tuje.

Nekega dne stopi v izbo deklice baronice stari sluga Peter in ji naznani, da so pravkar odvedli njeno mater v zapor zato, ker je žena begunova.

Po dolgih prošnjah so dovolili nesrečni deklici, da je smela posetiti mater v zaporu. Kdo bi mogel popisati čutila, ki so ji prešinjala, ko sta se sešli v ječi? Deklica je prihajala v temnico še in še. Nekoč jo objame mati in ji jokaje reče: „Ljuba moja, kmalu te bom morala ostaviti. Ostala boš sama med hudobnim svetom. Včeraj mi je javil komisar, da moram pred sodbo,

in to veš, da pomeni dandanašnji sodba toliko, kakor smrt.“

Grozno se je prestrašilo dekcle tega naznani; toliko, da ji ni srce počilo od bolesti. Mati pa je nadaljevala: „Zelo bi bila vesela, ko bi vedela, predno umrem, da si prejela prvo sv. obhajilo; vedi, Marijica, da, kdor vredno prejme prvo sv. obhajilo, ima že poročstvo večnega življenja. Večkrat sem nadlegovala Mater božjo, tvojo pomočnico, naj mi izprosi tako dolgo življenje, da bi včakala dan tvojega prvega sv. obhajila. Mirno bi umrla vede, da si za vselej združena z Bogom v presv. zakramentu. Včeraj me je obšla tale misel: znana sem s starim kanonikom noterdamske cerkve, ki zaradi onemoglosti ni mogel pobegniti na tuje. Pravijo mu gospod Karon. Poprej nas je večkrat obiskaval, sedaj pa zaradi starosti in bolehnosti ne more nikamor. Tega gospoda naj ti poišče naš Peter. Povej mu svoje ime in razloži mu naše grozno trpljenje. Poprosi ga dovoljenja, da bi smela pristopiti k prvemu sv. obhajilu. Reci mu, da je to moja goreča želja pred smrtjo!“

Se tisti večer je stopila deklica do kanonika, osemdesetletnega starčka. Solze so mu zaigrale v očeh, ko mu je razodela materino prošnjo.

„Tvojo mater dobro poznam, ljubo dete“ — de kanonik — „in rad ji izpolnim željo. Uverjen sem, da si dobro poučena v krščanski nauku, saj te ga je učila dobra mati. Ona te je najbolje pripravljala na prvo sv. obhajilo. Obe sta vredni Telesa Gospodovega. Žalostni so sedanji časi. Vrnila se nam je doba, ko so se morali kristijani skrivati po katakombah. Zato se nam je tako vesti, kakor so se vedli prvi kristijani. Pripravi se takoj na izpoved! Nocoj še prejmeš sv. odvezo; jutri zarana pa pridi zopet sem!“

Stari kanonik si je dal napraviti v izbi oltar. Po polnoči je bral sv. mašo. Zjutraj je prišla dekclebaronica. Spremljal jo je Peter. Kanonik je povedal deklici, da je maševal za njeno mater in da je posvetil dve mali sv. hostiji.

„Ljubo dete“ — dejal je starček — „sedaj ti poverim zelo važno nalogo. Kakor so pošiljali v prvih krščanskih časih Telo Gospodovo mučenikom v ječe po nedolžnih otrocih, glej, tako tudi jaz tebi izročam danes dve posvečeni hostiji; nesi ji svoji materi v temnico. Tamkaj sprejmita sv. obhajilo! Jaz ne morem in ne smem tja. Idi torej, dete, in Bog te obvaruj!“

Kanonik ji je dal Telo Gospodovo in jo blagoslovil. Deklica je skrila Najsvetejše pod svoj plašček in hitela z dragocenim zakladom do matere v ječo. Vso pot je molila.

Ječarjeva žena je ostavila deklico samo pri materi; saj je vedela, da sta zadnjič vkupa. Hčerka je izročila materi, kar ji je bil dal kanonik. Obe sta pokleknili in molili Jezusa v najsvetejšem Zakramentu. Nato je ponudila mati na blagoslovljenem korporalčeku ležečo sv. hostijo deklici v prvo njeno sv. obhajilo. Njena želja se je izpolnila. Hčerki je bil to dan prvega sv. obhajila. Drugo sv. hostijo je sama zavžila.

Drugi dan ni smela hčerka več do matere. Peter jo je odvel h kanoniku in mu pošeptal nekaj na uho. Starček je nato prijel deklico za roko in ji pokazal proti nebu govoreč: „Ljubo dete, tvoja mati je že v nebesih; tamkaj se snide.“

F. J.

Izpokorjenčeva smrt.

Po novomašni slovesnosti že davno umrlega prijatelja A. O. sem se odpeljal s tovarišem I. U. kapelanom, pozneje dekanom Trnovskim in s prijateljem Fr. Grbičem, našim slavnim glasbenikom, iz Razdrtega dolu v lepo vipavsko dolino. Že prva vasica pod Rebrnicami in pod Nanosom mi je bila jako všeč, in navdala me je misel, da bom znabiti še kedaj tukaj služboval. Rodovito polje, njive obrobene s trtami in murbami, na vrtovih južna drevesa, povsod dobra pitna voda, katero daja strni Nanos, in kar mi je najbolj vgajalo prijazna, snažna cerkvice in dobro krščansko ljudstvo, vse to mi je predstavljalo bivanje tukaj prijetno. Ogledali smo si vipavski trg in vse znamenitosti. Ostalo mi je to v najspominu. Posebno sem bil vesel, da sem se soznani s takrat edinim župnikom vse vipavske doline, kanonik-dekanom Jurij Grabrijanom, kateri je pastiroval v Vipavi skoraj 50 let, ter so ga Vipavci spoštovali in ljubili kakor pravega očeta. Moja slutnja se je do kakih 5 let vresničila, poslan sem bil namreč v prvo vipavsko duhovnijo, na vznožje Nanosa, v Lozice. Ko sem dospel tje, sem sklenil, da pojdem v kratkem maševat v podružnico sv. Hieronima na Nanosu ter da se ob tej priliki navžijem z dobre pol ure oddaljenega vrha gore prekrasnega razgleda.

Iz raznih vzrokov sem odkladal izlet na goro, pot na zanimiv hrib me je pa vedno mikala. Nekega popoldne lepega poletnega dneva konec meseca avgusta, ko je solnce silno pripekalo in mehčalo grozdje po vinogradih, sem se šel izprehajati proti vrhu Nanosa. Vedel sem sicer, da je že prepozno, ter da ne morem več do vrha, vendar sem hotel priti, kolikor mogoče visoko, vsaj toliko, da zagledam morje in se vsaj nekoliko veselim lepega razgleda. Počasnih korakov stopam po slabi vozni poti, in po zavitih stezah v reber. Vedno bolj in bolj se mi odpira krasen pogled preko Krasa na sinje tržaško morje, in daleč tje čez Pivko po Notranjskem. Ko sem imel še pičle pol ure do gorskega slemena, zagledam starikavega moža, v siromašni obleki, na levo nogo hromege, ki je ob palici, noseč vrečo krompirja na rami, počasi stopal proti meni z gore. Njemu na strani je stopalo dvanajstletno dekletce, njegova hčerka ali vnukinja, ki je imela pod ramo vrečico, najbrže polno moke. Srečavši me — me prijazno starec pozdravi, ter vpraša, kam da grem v tako pozni popoldanski uri.

„Prišel bi rad kolikor mogoče na hrib, da si vsaj nekoliko ogledam svet.“

„Prepozno je, saj vidite da solnce kmalu zaide in v temi se boste težko vračali. Gospod, vrnite se z mano, pokažem Vam bližnico, in drugikrat nastopite zjutraj, ali vsaj prej kakor danes, pot na goro.“

Izprevidel sem, da ima mož prav; zato se obrnem in korakam z njim proti domu.

Po potu mi izgovorni starec kaže in razlaga to in ono. Pripoveduje mi, kaka nesreča je bila tukaj pred par leti zadela uboge Ložičane, kateri so bili šli v pozni jeseni, menda na dan sv. Katarine na goro po drva. Nenadoma je začelo s snegom mestiti, nastopil je ob veliki burji silen mraz. Zmrznilo je 5 ali 6 gospodarjev. Koliko joka je bilo, ko so 6 rakev nesli na pokopališče. Zadnji tih ponesrečenih je obležal že malo stopinj pred vasjo. Začel je mož tudi o svoji osebi govoriti: „Mene še ne poznate. Jast sem nesrečni Ž—l. Zdaj sem siromak, in hodim krog gorskih kmetov s svojo hčerko prosit si živeža, in dobri ljudje so mi kakor vidite naložili polno vrečo. Revež sem, a nisem bil vedno siromak. Bogatin nisem sicer bil, a bil sem premožen mož. Jedal sem s sreberno žlico pival, sem naj boljše vino in po jedi je morala biti črna kava in smodka. Pa po-

tratno življenje ni bilo pravi vzrok mojega sedanjega siromaštva, in moje bede. Igra, igra, nesrečna igra s trško gospodo, s katero sem se tako rad bratil, je bila vzrok, da moram star beračiti“.

Mož je vmolknil, a jaz ga nisem hotel več prašati; vedel sem dovolj. Zdaj mi je bilo jasno, zakaj očetje starega Ž—la postavljajo svojim odrastlim sinovam v svarilen vzgled: „Dobro jesti in piti, nič delati in v starosti beračiti . . . To je zadostno“. Po tem razgovoru me je stari Ž—l, posebno opoludne pogosto obiskaval. Par mesecev po tem je nekaj dni izostal, tudi v cerkvi, kamor je prihajal na sv. mašo skoraj vsak dan, ga ni bilo videti. Nekega večera pride cerkovnik, ter mi naznani, da je Ž—l razno hudo bolan, ter želi naj ga previdim. Grem nemudoma, da ga prej obiščen in potem previdim s sv. zakramenti. Pelje me cerkvenik po na pol podrtih kamenitih stopnicah v nizko zaduhlo sobo. Tu je ležal Ž—l na tleh na slamnici in milo stokal v hudih bolečinah. Videlo se mu je, da silno trpi in da je na koncu življenja. Bolezen je imel v črevih in v želodcu tako grozno, da se ne more opisati. Slišal sem o taki bolezni, a nikdar prej ne poznej nisem videl takega bolnika. Nobene hrane ni mogel sprejeti, bruhal je kri, strašne bolečine v drobovju je trpel. Trpel je pa vse mirno in ves vdan v voljo Gospodovo. S težavo sicer, a pri polni zavesti in ves skesan je pobožno sprejel sv. zakramente za umirajoče. „Grozno trpim, a rad trpim; naj vzame Gospod moje muke v zadostenje mojih grehov in lahkomišelnega življenja moje mladosti“. S svetim razpelom v roki, očiščen v ognju trpljenja, je sklenil svoje življenje in zaprl trudne oči. —

V plamén se ruda stavi,
Da loči se zlato;
Očisti se v težavi
Srce človekovo.

Ko so drugi dan opoludne naznanjali zvonovi, da se je zopet nekdo preselil v večnost, dejali so ljudje: „Umrli je stari Ž—l; Bog mu daj nebesa, saj je bil venderle dober človek“. In meni je še sedaj v spominju, po preteku 32 let, lepa smrt berača, s katerim sem se bil soznalil pod Nanosovim vrhom.

I. Bilc.

Začetki krščanstva na Japonskem.

15. Krvav upor.

Ko je Frančišek oznanoval sv. evangelije z nenavadnim vspehom v Fundiu, bilo je mladi cerkvi v Jamaguči prebiti⁷bridko izkušnjo

Po svetnikovem odhodu so si prizadevali jamaguški bonzi na vso moč, da bi se znebili sramote, ker jih je bil tuji učitelj javno premagal. V verskih prepirkah so izkušali poraziti duhovnika Kozma in Fernandez; toda oba tovariša sta čvrsto izpodbijala njihove ukanljive dokaze in neizprosno šibala njihovo nevednost, bedastočo in razuzdanost. Ko so ti izprijeni malikovalci spoznali, da niso kos krščanski resnici jeli so širiti o njenih oznanovalcih najgnusnejše laži. Obrekovali so jih, da jedo človeško meso in da jih je satan govore iz nekega malika razglasil za svoje učence.

Meseca vinotoka leta 1551. so vznutili bonzi krvav upor proti nagaškemu knezu Oksindonu. Slabo se mu je godilo. Vstaši so ga obkolili. Vide, da mu ni rešitve, si je zažgal dvor, prebodel sina, razparal si z nožem život in poginil. Požar je divjal osem dni in kri je tekla potokoma.

Oba misijonarja sta ušla smrti. Otela ju je izpreobrnjena kneginja, ki ju je skrivala, dokler ni minila nevarnost. Ta vihar je bil krščanstvu v prid. Nagatski vladar je postal brat bungskega kneza, ki je bil zelo naklonjen kristijanom. To je napotilo Frančiška, da je dal sezidati krščanski občini v Jamaguči krasno cerkev. Troške za stavbo so plačali bogati kupci portugalski.

16. Nove namere Frančiška Ksaverskega.

Izkušnje so poučile Frančiška, da se morejo kosati z bonzi le možje, ki se odlikujejo s krepostjo in vednostjo. Le taki bi vspešno razširjali krščansko vero na Japonskem. Vrh tega se je uveril, da bi omikani del Japoncev — in te je bilo treba najbolj jemati v poštev — rajši sprejel krščanstvo, ako bi se pokristijanili tudi Kitajci.

Prostrana kitajska država, sedež starodavne domače omike, je bila tedaj v vseh vzhodnoazijskih narodih prav zelo v čisljih. Kitajska vera in izobraženost sta bili merodajni tudi na Japonskem. Marsikdaj je poprašal Frančiška kak Japonec, čemu o njegovem nauku ne vedo ničesar preudarni Kitajci.

Vajen delovati in bojevati se za Krista tam, kjer je bilo treba največ požrtvovalnosti in po-

guma, sklenil je Frančišek, da izroči skrb za daljni razvoj krščanske vere na Japonskem svojim tovarišem, on pa se vrne v Indijo, kjer uredi misijonske stvari in potem krene na Kitajsko. V tem naj duhovnik Kozma de Torres upravlja krščansko občino v Jamaguči, hkrati naj oskrbuje vernike na Hiradu in v bungski kneževini; Pavel Andžir naj pa ohranjuje v sveti veri kristijane, svojega rodišča Kagošime. Prihodnje leto je namerjal Frančišek poslati na Japonsko še druge misijonarje, ki naj bi marljivo nadaljevali pokristijanjenje te države.

17. Poslednji boj Frančiškov z bonzi.

Predno je Frančišek Ksaverski ostavil Japonsko, bilo mu je prebiti v Funaiu poslednjo borbo z bonzi. Pravkar se je bil poslovil od kneza in bil že tik praga, ko je srečal bonza Fukarandona, ki so ga slavili kakor luč poganske budiistiške vere na Japonskem. Njegovi prijatelji so ga naščuvali, da naj vpricho kneza osramoti krščanskega blagovestnika. Ošabnež je zaničljivo pogledal svetnika, potem pa mu je jel z drzno domišljavostjo vsiljevati svoje neslane bajke o preseljevanju duš in o večnosti sveta. Ko je Frančišek njegove bedastoče bistroumno izpodbil, začel ga je pogan ostudno zmerjati, dokler ga ni izgnal ničemnika knez zapretivši mu: „Ko bi ne bil bonz, dal bi ti pri tej priči glavo sneti.“

Ta dogodek je razsrdil na vso moč bonze. Vzburili so malikovalsko ljudstvo proti knezu. Vladar se je nahajal v veliki nevarnosti. Prestrašeni Portugalci so hoteli takoj odpluti iz pristanišča. Nagovarjali so tudi Frančiška, da naj brez odlašanja stopi na pripravljeno ladijo in naj pobegne z njimi. Toda svetniku se beg ni zdel primeren. Dejal je, da bi ga protivniki šteli za strahopetca; kristijani bi se pohujšali, pagani bi pa od veselja poskakovali. Zato ni poslušal sveta svojih rojakov, nego se je odtegnil v kočo nekega krščenega Japonca in tamkaj čakal, kaj bode. Tudi portugalski kupci so nato sklenili vztrajati, naj pride karsibodi. To je obodrilo malodušne kristijane. Vide, da se jih Portugalci ne boje, se bonzi niso drznili več ščuvati ljudstva proti knezu; vender pa so poskusili še enkrat v javni prepirki ponižati in osramotiti zopernega misijonarja. Zanašaje se tudi to pot na Boga bil je Frančišek takoj gotov za borbo z malikovalci. Knez je dovolil prepirko proti temu, da bonzi ne skale miru in reda.

Takoj drugi dan 16. listopada je bila v Funaiu vpricho kneza javna verska borba. Fukarandono je privel s seboj tritisoč bonzov nalašč zato, da bi ostrašil kneza. Prišli so tudi portugalski kupci oblečeni v dragocene obleke in ozaljšani z zlatimi verižicami. Prepirka je trajala tri dni. Kakor navadno je vrlo zavračal Frančišek tudi takrat smešne in drzne prigovore oholih bonzov proti krščanskim resnicam. Nekolikokrat jih je tako zmešal, da bi se bili skoro sprli med seboj. Bili so namreč med njimi tudi privrženci starojaponske šintoiške vere; ti so zametavali budistiške bajke. Obe stranki sta se naposled tako razkačili, da je posegel vmeš knez opozorivši jih, da naj rajši poslušajo razum in naj ne lajajo kakor psi.

Poslušaje zvite in prekanjene prigovore in vprašanja bonzov je Frančišek marsikdaj ostrmel. Portugalskemu kapitanu, ki je stal blizu njega, je dejal: „Glejte, kaj ti ljudje prigovarjajo naši veri. Gotovo ti prigovori niso njihova last, nego hudobni duh jim jih vdihuje; toda jaz upam v Boga, ki bo odgovaljal zame.“ Ta huda borba s prekanjenimi bonzi je potrdila Frančišku sklep, da pošlje na Japonsko le misijonarje, ki so vrli govorniki in zelo omikani.

Ko je minila tridnevna borba, razglasil je knez Civan, da je krščanska vera vtemeljena na resnicah, ki se zlagajo z razumom, in da bonzinikakor ne morejo ovreči tega nauka. Potem je prijel za roko Frančiška in ga vodil po svojem dvoru. Obljubil mu je, da bo zavetnik kristijanom. Odpravil je z njim poslanca do indijskega kraljevega namestnika, da bi po njem stopil v zvezo s portugalskim kraljem. Prosil je za misijonarje, ki naj bi vzgajali njegov narod v krščanski veri in čednosti. Ko se je knez poslavljaj od Frančiška, klicali so razsrjeni bonzi na vladarja maščevanje japonskih bogov. Trdili so, da ga je začaral krščanski čarodejec.

Knez Civan se je dal krstiti leta 1578. in je sprejel ime Frančišek v spominj na nepozabnega japonskega apostola. Živel je spokorno in zelo pobožno; razdeval je poganstvo in dejanjsko podpiral krščanske misijonarje. Moral je zato mnogo trpeti. Umršega so pokopali v redovni obleki jezuitski. Za Frančiškom Ksaverskim ima on največ zaslug za krščanstvo na Japonskem.

(Dalje pride.)

P. B.

Iz domovine.

Dve petdesetletnici. Dne 24. t. m. mine polstoletja, odkar se je poročil naš presvetli cesar v avguštinski cerkvi na Dunaju s pokojno Elizabeto, bivšo bavarsko princesinjo. Prav tisti dan t. j. 24. malega travna 1854 v ponedeljek po beli nedelji so jeli podirati v Ljubljani staro trnovsko cerkev, ki jo je zgradil stavbenik Kandid Zuliani leta 1753. Bila je premajhna že leta 1783., ko se je ustanovila župa v Trnovem, še tesneja je bila kajpada sedemdeset let pozneje, ko je spadalo pod trnovski zvon že 2160 duš. Po dolgotrajnih obravnavah je deželna vlada naposled dne 13. prosinca 1854 dovolila, da naj se zida nova cerkev. Na belo nedeljo dne 23. malega travna omenjenega leta so trnovski župljani jemali slovo od svojega starega svetišča. Poslednjo propoved v stari cerkvi je govoril tedanji duhovni voditelj v ljubljanskem semenišču, poznejši stolni kanonik in dekan Jurij Volc. V dovršenem govoru, natisnjenem v tedanji Zamejčevci „Zgodnji Danici“, je navduševal trnovske župljane za zgradbo nove veže božje spominjaje jih nebeških darov, ki jih Bog deli tem, ki mu zidajo cerkve. Po litanijah so prenesli presv. Rešnje Telo v krakovsko kapelico Matere božje. Tu in v bližnji križevniški cerkvi so imeli Trnovčani nato službo božjo enindvajset mesecev. V ponedeljek je bila še poroka pokojnega muzejskega kustosa, slavnega kartografa kranjske dežele Henrika Freyerja in Trnovčanke Marije roj. Pajkove — poslednja v stari cerkvi, potem pa so jeli razkrivati ostrešje. Ko so krampi rušiteljev peli smrtno pesem stari cerkvi, zaplakali so župljani kakor otroci, ko jim devajo v grob dobro mater; a žalost se jim je izpremenila v veselje videčim, kako so se jeli kmalu potem dvigati iz tal temeljni zidovi opirajoči se na krepko hrastovo brano. Rajni župnik Ljubljančan Frančišek Karun se je z mladeniško vnemo ob krepki pomoči župljanov in ljubljanskih meščanov lotil zidanja nove cerkve. Dne 24. rožnika 1854 jej je položil knežskof Anton Alojzij Wolf temeljni kamen. Viden blagoslov božji je spremljal delo — zidal je res Gospod hišo. Dne 25. listopada 1855 jo je povečjem dodelano blagoslovil tedanji stolni dekan Josip Zupan, posvečenje pa je prejela od svojega velikega dobrotnika, škofa Antona Alojzija Wolfa dne 7. rožnika 1857. v praznik presv. Trojice.

Trnovčan.

Kapela žalostne Matere božje na novem pokopališču ljubljanskem.

Nedavno so poročali časniki, da je konečno odmerjen — krog dvajset oral ga je — in kupljen svet za novo pokopališče ljubljansko. Groblje, ki je bilo od leta 1779. poleg cerkvice sv. Krištofa, se premesti v bližnji bodočnosti na Posavje med limarno in Tomačevim. Na novem pokopališču se zgradi kapela — komu na čast? Morda so merodajni krogi že kaj mislili te stvari? Ako ne, menim, da vtegne biti uvaževanja vreden predlog, ko bi se nova pokopališka kapela sezidala na čast žalostni Materi božji, pomočnici ljubljanskega mesta. Marija sedem žalosti je bila od nekdanj zaščitnica Ljubljančanom v premnogih bridkih stiskah, kakor smo brali o tem v zadnjih dveh številkah „Danice“. Žalostna Mati božja pa je tudi zavetnica mrtvim, saj ji sloni v naročju mrtvi, globoko ranjeni Sin. Ona je rešiteljica dušam v vical. Zelo umesten bi bil torej njen vzvišeni kip na oltarju pokopališkega svetišča. Morda se še kdo drug pridruži temu nasvetu. Čas pa je sedaj za to.

Ljubljančan.

Iz književnosti.

Sv. Pavel, apostol sveta in učitelj narodov.

(Dalje.)

Tudi 3. izdajo — prav kakor 1. in 2. — posvečuje pisatelj prav sv. Pavlu, kojega podoba krasi knjižno pročelje. Narejena je po veličastnem kipu, ki stoji poleg kipa sv. Petra pred konfesijo ali velikim altarjem na listovi strani sijajne šentpavelske cerkve „St. Pauli extra muros — zunaj obzidja rimskega mesta“. Še čvetero drugih slik je vdejanih tej knjigi in sicer: „Savel se izpreobrne“; „Pavel pridigujoč v Listri“; „Pavel oslepi Elima“ in „Pavel govoreč na areopagu v Atenah“. Zadnji dve ste izvršeni po Rafaelovih kartonih.

3. izdaja izza 1903. leta — ta nad vse imenitna bogoslovna knjiga, koji kakor enakovrednega na stran postaviti ne vemo prav nobenega Pavlovega životopisa v katerem si bodi nam znanih jezikov — ta knjiga je sopet postala potrebna, ker je 2. natisek pošel že 1898. leta.

To 3. izdajo svojega Pavla je slavni pisatelj „z lahko si odpustljivim veseljem“ poslal med svoj rod tudi zato, ker mu je vrhovni cerkveni poglavar Leon XIII-ti sosebno še svojo okrožnico „Providentissimus Deus“ (18. novembra 1893) in tudi z apostolskim pismom „Vi-

gilantiae" (30. oktobra 1902) to dobo, odkar ste bili 1. in 2. izdaja med narodom, znal vbrati prav njegovo srčno struno. Tu sta se srečala dva duševna sorodnika.

Učeni papež Leon XIII., „katerega ime bo vedno slavljeno in ljubljeno med Slovenci,“ govori namreč v okrožnici izza 18. nov. 1893 nenavadno izpodbudno o sv. pismu naročajoč katoliškim škofom: naj jim bo neprestana skrb ta, da se zlasti duhovniki temeljito uče sv. pisma. Saj je iz listin stare zaveze Krist sam zajemal orožje zoper peklenke napade in vselej z besedami sv. pisma odgovoril na izkušanje hudobnega duha.

Kako hočeš premišljevat, nego s sv. pismom v roki; kako pridigati — ko bi ti ne bilo sv. pismo v tvojih mislih in vrelec tvoje navdušenosti na leci. „Vsak pridigar bi moral slehni dan brati vsaj eno poglavje iz sv. pisma — in duhovnik ki ne prebere v svojem življenju svetopisemskih knjig po večkrat, ni vreden častnega imena: „Jezusu Kristu služabnik“. Ignorantia scripturarum ignorantia Christi est — kedor ne pozna knjig sv. pisma, oni ne pozna Krista“ — trdi sv. Hieronim“. To navajajoč knežskofji pisatelj trdi, da bi mu bil vrhotno poplačan ves ne mali trud ob tej 3. izdaji, ako bi bil pripomogel s to razpravo, da bi dušni pastirji v prihodnje še pridneje prebirali sv. knjige. Slast mu je to pišočemu morala biti, ko je čutil ob taki želji, da za njegovo pisalno mizo stoji orjaškega Leona XIII. duh.

Z apostolskim pismom izza 30. okt. 1902 je vstanovil papež Leon XIII. v Rimu posebno komisijo ali društvo izvedenih bogoslovcev, ki naj bi pospeševali učenje sv. pisma in reševali zamotana vprašanja, koja so se rodila med svetopisemskimi razlagalci.

„Sinovsko zahvalo“ Leonu XIII. je pisatelj hotel izreči s to svojo 3. Pavlovo izdajo tudi tem načinom, da je koncem knjige od str. 253—310 v dosedaj edinih slovenskih doslovnih prevodih priobčil obe gornji papeški

pisanji — okrožnico razdeljujoč v nekaj pododdelkov s primernimi napisi zato, da bi bila bralcem vsebina toliko razvidnejša.

Epohalno za slovensko cerkveno slovesnost pa je, da je učeni slovenski cerkveni knez pišoč o najučenejem vseh zemljanov, o sv. apostolu Pavlu, hotel postaviti ob enem spomenik Leonu XIII., zvezdi na papeškem obnebjju.

Resnica je in bode, da je lepa in koristna vsakatera človeška vednost in da kinča duha in prikuplja med olikanci na vse strani — resnica, da je veda kraljica človeškega duha. A vedno-večna, vedno stara in vedno nova resnica je pa tudi ta, da je „beseda božja živa in krepka in ostrejša, nego vsak dvorezni meč ter da prodere do ločitve duše in duha“. (Hebr. 4, 12.) Resnica je in bode, da je beseda božja ne le kraljica človeškim vedam in človeškim duhovom tu na zemlji, nego da je izvoljena bivalka nebes — častna straža je gori ob prestolu trojedinega Boga.

In zato trdita gledé sv. pisma oba pravo: Leon XIII. pravo in k. š. Napotnik pravo.

(Dalje prihodnjic).

Z r n j e.

Pirhi ruskim vojakom. „Hristos voskres“ in „vo istinu voskres“ — tako se bo glasilo po širni Rusiji prihodnjo nedeljo dne 10. t. m. — pravoslavna velika noč je poznejša od naše. Velikonočno veselje kali letos našim bratom bridka vojna. Marsikatera stara „matuška“ bo pogrešala dele velikonočne darove sina, ki mora daleč od svojih dragih sredi groma topov praznovati vstajenja god. A ruski vojaki ne ostanejo brez velikonočnih daril. Car sam se spomni slehnega svojih junakov; a spomnijo se jih mnogi drugi dobrotniki z raznimi darovi. Na bojišče jim pošiljajo med drugim tudi pirhe, nalašč pripravljene za vojake. V takem rdeče pobarvanem jajcu je namreč shranjena zbirčica nekaterih vojakom več ali manj potrebnih reči. V pirhu se nahaja n. pr. pisni in pismeni papir, svinčnik, pero, poštna znamka, glavniček, ščetka, milo, robec, škarijce, gumbi, sukanec, šivanke, trakovi, mazilo za črevlje in druga enaka drobnjava. Z.

„Danica“ izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za vse leto 6 kron, za pol leta 3 krone, za četrt leta 1 krono 50 vin. Zunaj Avstrije velja za vse leto 7 kron; za Ameriko 9 kron. Ako bi bil petek praznik, izide „Danica“ dan poprej.

V Ljubljani se dobivajo posamezne številke po 10 vinarjev v tabakarni: Makso Brusovi, pred škofijo 12.